

BKV-s emlékek

Mielőtt megfeledkeznék róla, emlékezem egy közösségre

A nyolcvanas évekbeli Bokor Közosségre. Számos Bokor-közösség működött ezekben az időkben lenyomataként annak, melyet egy ács-rabbi szeretett egybe a Galileai-tó vidékén mintegy kétezer évvel ezelőtt. Halászok, gazdálkodók, egy vámos és kétkézi munkások tanultak, hogy tanítvánnyá válhassanak az első jézusi közösségben.

Mintegy húsz évvel ezelőtt az országban működő különböző Bokor-közösségekben különféle emberek tanultak, hogy *tanítvánnyá* válhassanak: a nevelő, a hírlapkézbesítő, a templomgondnok, az energetikus, a gépszerelő, az autószerelő, a faipari mérnök és a mozdonyvezető. Ezek az emberek, akik hallgattak Jézusra figyelő lelkiismeretükre, kényszerűségből hagyták el meghatározott időre testvérbarátaikat, hogy erősítsék ezt a sajtószerű helyen működő közösséget, melyet ők BKV-nak neveztek. BKV, azaz Baracska Katolikusok Vállalkozása. Igazán találó ez a név. Elgondolkodhat az olvasó, hogy mi mindenre lehetett vállalkozni ezekben az években, mondjuk, a szeretet mindennapi megélésében.

Talán még emlékeznek néhányan a nagy sokaságból azon kevesekre, akik vállalkoztak arra, hogy meg is éljék a tanultakat, és nemet mondtak az erőszakra. Nemet mondtak a kötelező katonai szolgálatra, és ezért nevük helyett számat kaptak, s mint írások, munkavezetők, szerelők, raktárosok, fűtők, sertés- és tehenész-telepi munkások dolgozhattak több száz bűnözővel a baracska fogházban. Éltek, éltünk, talán egy kicsit „jobban”, mint ahogy élni lehet egy ilyen helyen.

Nem volt nehéz jobbnak lenni a rosszak között – mondhatná bárki, és igaza is van, meg nem is. Igaza van, mert nem kell erőlködni a báránynak, hogy szelíd legyen, mivel ez a természet. Nincs igaza, mert bizony nehéz volt elviselni a sok megaláztatást, ami a börtönélet sajátosságain felül nekünk jutott csak azért, mert katolikus szolgálatmegtagadók voltunk. Betartva a régi mondást, most „csak a szépre” emlékezem...

Emlékezem egy közösségi találkozóra

Virágba borultak a fák, és a méhek szorgosan végezték igen fontos munkájukat, amit meghagyott nekik a Teremtő ezen a napsugaras, meleg szombat délutánon. Ilyenkor, amikor a korunkbeli fiúk boldogan sétálnak kedvesükkel a sokszínű virágokkal teli réten, mi nyolcan a sportpálya széle felé igyekeztünk. Megaláztatásunk egyik jelképét, a sapkákat fejünkről levéve boldogan dobtuk le magunk mellé a gyepre, miközben sorra leheverésztünk. Volt, aki törökülésben, volt, aki hanyagul könyökére támaszkodva, oldalvást fekve, s volt, aki sarkára támaszkodva térdelt. Sajtóságos volt ez a kör, nem túl szabályos, de egységes, nemcsak azért, mert egyforma volt a ruhánk, és talán nem is csak azért, mert mindannyiunk arcán mosoly ült (örültünk egymásnak), hanem mert erősek voltunk, lélekben egyek. Erősek, mint egy acéllánc, olyan, mint amilyenell szállításunkkor összefogták kezeinket. Szép volt ez a lánc- kör, legalábbis fentről nézve biztosan, ahonnan az Atya tekintett ránk. Itt ült ebben a szabálytalanul szabályos körben a Fiú is, mert mint tudjuk, ahol ketten-hárman az Ő nevében összejönnek...

Elmondtuk a Miatyánkot, egymás kezét fogva, halkan, néhány, a börtönudvaron sétáló elítélt ránk figyelő szemei előtt. Megszokott jelenség voltunk, talán csak az új rabok néztek érdeklődően, de hamar választ kaptak régebbi kollégáinktól: „az Isten fiai imádkoznak”. Valamiért érthetővé vált számukra, és vállvonogatva tovább haladtak.

Sikerült mindenkinek elolvasnia az „anyagot”? – kérdezte az elnök a társaságot. Ugyanis elnöknek lennie kellett, de nem úgy volt itt egy elnök, ahogy a kinti közösségekben, hanem csak úgy spontán. Szeretettől valaki kezébe vette a találkozó „irányítását”, egyszerűen, kedvesen.

Valamikor hétfőn indult el a kör, vagyis a rejtkehelyről (egy ritkán elmozdított szekrény mögül, egy résből a lambéria mögül) előkerült egy kis papírlap. Gépelt szöveg, egyfajta tananyag, egy olyan írás valakinek a tollából, mely átmélkedhető volt, és a benne rejlő gondolatok munkára bírták az elmét. Alkalmas helyet és időt kellett találnia mindenkinek az olvasásra, az anyag megőrzésére és továbbadására. Nem volt ez könnyű feladat, mert akadtak olyan figyelő szemek, melyek gazdái valamiképpen (emberi mivoltukat érdekből eladók) voltak, és a lehetőségre vártak, hogy lebuktathassanak.

Az ilyen iromány tiltott tárgy volt, s tartásáért büntetés járt, mondjuk akár tíz nap fogda. Nem a büntetés miatt voltunk óvatosak, ugyanis a fogda számunkra nem volt olyan rettenetes hely, mint amilyenként a rabok köztudatában élt. A fizikai megpróbáltatásokat feledtette a lelki feltöltődés, ha sikerült egyfajta lelki gyakorlati alakítani a magánzárkában eltöltött időt, s akkor az igazán ajándékká vált. Az ajándékot illetet volna megköszönni (ezt csak most „mondom” hozzá, akkor sajnos elmulasztottam). Igaz, az utána járó mellékbüntetés (mondjuk az írónoki munka helyett tehéntrágya villázása) sanyarú sors volt, de gond nélkül vállalható. Szóval nem a büntetés miatt kellett óvatosnak lenni, hanem azért, hogy továbbadhassuk az anyagot testvéreinknek, az ő lelkük erősítésére. Nagy volt az öröm, ha úgy került vissza az írás a rejtkehelyre, hogy sikerült mindenkinek át tanulmányoznia.

Ezek után megosztottuk egymással gondolatainkat az olvasottakról. Kinek a feje őrizte mindeddig, kinek a zsebéből előhúzott papírlapon levő, csak a számára olvasható kódolt írásjelek váltak emészthető szöveggé mindannyiunk számára. Miután akár több körön keresztül jól

kifacsartuk a témában rejlő, ez irányú szomjúságunkat oltandó nedűt, dalra fakadtunk. Igazán széppé vált a dal, ha gitár került a hangszeren játszani tudó testvérünk kezébe.

Majd sorban beszámoltunk egymásnak az elmúlt hét számunkra fontos, érdekes eseményeiről. A kapott levelekben „talált” üzeneteket a kinti világ történéseire vonatkozóan. Mindig akadt valami esemény vagy „ügy”, mely valamely többünk által is ismert személlyel volt kapcsolatos. Örömmel hallgattuk a jó híreket a megélt kiállásokról, melyek akkoriban a Bokorral, a Bokorban történtek. Az olvasott vagy tanult könyvekben rejlő mély és sokatmondó gondolatokat, melyekről úgy gondolta olvasója, hogy érdemes közkinccsé tennie. A zárkatársakkal folytatott beszélgetésekben felfedezett értékeket, illetve a megélt és megtapasztalt negatívumokat, elítélt társainkkal vagy a smasszer-állománnyal. Sajnos vagy olykor egyáltalán nem sajnós, de ezekből jutott bőven mindannyiunk számára. Sajnos, ha szenvedést okozott, vagyis lehetetlen volt „jól” kijönni a helyzetekből, és kevésbé sajnós, ha tanúságtevésként élhettük meg az adott szituációkat. Az ilyen eseményeket mindig alaposan átbeszélgettük, mert úgy gondoltuk, hogy a későbbiekben bármelyikünkkel újból előfordulhatnak, és akkor könnyebben reagálhatunk a történésekre.

Miután sikerült kellően erőt meríteni egymásból, a megélt szeretet-megnyilvánulásokból, az igaz kiállásokból, megbeszéltük a következő hét napjaira a páros beszélgetések idejét, helyeit, hogy tudhassuk, mikor, kit, hol találhatunk. Végül megegyeztünk, hogy aznap este melyikünk zárkájában költhetjük el a közös vacsorát.

Nagyon fontosak voltak számunkra ezek a közös vacsorák. Együtt, egymás szeretetében, vidáman étkeztünk, megosztva egymással mindazt, amink csak volt. Boldog érzéssel tölt el ennyi év után is a tudat, hogy milyen szeretet-erő működött testvéreimben, hogy elérhették zárkatársainknál, hogy az ő cellájukban vacsorázhattunk. A tíz személyre kialakított cellákban tizenketten laktak. S amikor mi megszálltuk az étkezési sarkot, bizony többeknek ki kellett menniük a zárkából, hogy elférjünk. Ezek a különböző karakterű emberek zokszó nélkül átadták helyüket, mert tiszta szívből tisztelték és néhányan még szerették is az ott lakó testvérünket. Ezek a közösségi találkozókat adtak nekünk a mindennapok „jó” megéléséhez.

Emlékezem egy karácsonyra is

Bevallom férfiasan, többször elolvastam már Éva néni beszámolóját az ötvenes években megélt börtönkarácsonyairól („Érted vagyok”, 2001. december, 2–4. o.), de egyszer sem bírtam ki apró könnyek nélkül. Csodálatos ajándéknak tekintem, hogy személyesen is ismerhettem őt, a természetesen természetfeletti embert, testvért. Nagyon szerényen vállalkozom arra, hogy folytassam a sort, amit ő elkezdett, mivel bizony nagy a különbség az ötvenes és a nyolcvanas évek börtönviszonyai között.

Nos, az első börtönben töltött szentestét, „szent éjszakát” csendes magányban töltöttem a IV/4-es zárka egyik felső ágyán. Cellatársaim: tíz „Jehova tanúja” fiatalember és Barnabás, az addigra már „baráti társsá” vált balesetes férfiú. Sajnos, a Tanúk felekezetük szabályainak engedelmessé nem tartották meg ezt az ünnepet, sőt... – mivel katolikus ünnepnek tekintették, ellenszenvesen viselkedtek, pedig sokuk úgymond nem beleszületett ebbe a vallásba, vagyis fiatalabb korában valószínűleg megülte, s évről évre talán még nagyon vágyott is azokra az estékre. Valahogy az az írás jutott eszembe, amelyben a szerző úgy gondolkodik Jézus elítéléséről, hogy a tömeg hangja, mint tudjuk, Barrabást kiáltott Pilátusnak, holott az egyének egyenként Jézust kiáltottak. Nyájja váltak, birkanyájja ezek a fiúk ezen az estén, és kissé gúnyosan együtt bégettek felém. Vállaltam a fekete bárány szerepét, míg elhalkult a zárka azon a számomra egyáltalán nem hétköznapi estén. Sikerült szabaddá válnom gondolataimban a „szent éjszakán”, és igazán boldogan betakaróznom szeretettel, hittel, s egy pillanatra megpihenem Isten tenyerén.

Időközben a kilences cellában Imre testvéremnek sikerült az alkalomnak megfelelően megérintenie társait azon az estén. „Nagyszerű emberek” laktak akkor abban a zárkában. Mosolyoghatnék magamon, nagyszerűnek nevezem a tolvajt, a betörőt, a csalót, a súlyos testi sértést okozót, és sorolhatnám a többi bűncselekményeket, melyeket elkövettek azok az emberek, akik akkor odaültek testvérem

mellé. De nem mosolygok, mivel ismertem őket valamelyest, hiszen sokszor töltöttük ebben a cellában hétvégi vacsoráinkat. Egytől egyig tisztelték Imrét, s talán ezért is volt természetes, hogy körülvették őt, meghallgatva imáját. Egyikük, Dezső (aki akkor öccse helyett vállalta a büntetés letöltését) felolvasta, nehezen, akadozva, ahogy egy iskolázatlan cigányembertől várható volt, a tiltott Bibliából a Jézus születéséről szóló részt. Majd többen elmesélték szabadon megélt régebbi karácsonyaik szép emlékeit.

Másnap a közösen megélt ünnepi BKV-találkozókon mesélte el ezeket testvérünk, mindannyiunk nagy örömeire. Az ünnepi találkozók mindig igazán bensőségesen, szeretetteljes hangulatban teltek. A szeretet ünnepe az ajándékozásról is szól. Számomra testvéreim voltak az ajándék, akkor élő erő, ma kedves emlék.

Ahogy leírtam most ezeket a sorokat, nem kerültek apró könnyecsek a szemem sarkába. Mint írtam, mások voltak a nyolcvanas évek börtönviszonyai, de igazán jó volt emlékezni most ezekre az eseményekre így, hűsz év távlatából is.

Végül őszinte szívvel szeretnék hálát adni Mennyei Atyámnak, hogy akkoriban ott lehettem testvéreként a testvéreim között, láncszemként azon a láncon, melyet BKV-nak hívtunk.

Habos László

KARÁCSONY

Vártam, hogy essen a hó,
hisz úgy szép a karácsony,
ha minden csupa fehér,
hó van a réten, a faágon.

Sehol a hó, sehol a rét,
a meszelt fal, mi csupa fehér.
Hiába is esne a hó,
kimenni úgy sincs remény.

Mégis oly jó a karácsony,
a szeretet túljut a vasrácsra.
Megérintek minden embert,
mindenkit, akit csak akarok!

Téged, Teremtő Atyám
karácsonynak napján,
hogy megszülessen a Kisded,
s eljöhessen hozzám.

És titeket, jó testvérek,
kik szeretetben éltek.
Legyen hely a szívekben,
hogy Jézus ott elférjen.

Téged, kedves apám,
Téged, drága anyám,
és titeket, jó öcsém,
hisz külön is együtt a család.

És téged, te gyönyörű lány,
kit a szívem úgy vár,
hogy tiszta szerelmed
elvigye a magányt!

Most oly jó a karácsony,
mert a szeretet túljut a vasrácsra,
hogy megérintsek minden embert,
mindenkit, akit csak akarok!